

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/517/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

206/2015. (V. 26.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2014. augusztus 11-én előterjesztett **panaszát** a 2015. május 26-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést fogantató szerv – a Sz. városi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre egyrészt nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos a Testület elektronikus formanyomtatványán terjesztette elő a panaszát. Előadta, hogy közterületen való vizezés gyanúja miatt (egy fa tövében állt) igazoltatta két rendőr 2014. augusztus 7-én 23 óra 50 perc körüli időben Sz. városban. A panaszos átadta az iratait, majd megkérdezte, hogy „most mi lesz”. Erre a rendőr válaszként azt ordította, hogy „mi az, hogy mi lesz? Az lesz, amit én mondom”. Ezután megkérdezte, hogy mi a panaszos foglalkozása, amire a panaszos azt felelte, hogy nyelvész. Ezután a rendőr megkérdezte, hogy akkor mit csinál, amire azt felelte, hogy „szétszedem a mondatait”, a panaszos megjegyzi, hogy ezzel a mondatelemzésre utalt. A rendőr ekkor utasította, hogy tenyereljen a motorháztetőre motozás céljából, majd felszólította, hogy pakolja ki a hátzísákját.

A panaszos a hátzísákját kipakolta, majd ekkor a rendőr ráordított, hogy „és a zsebek?”, mire a panaszos már nyúlt is a zsebeihez, de azért megjegyezte, hogy „elnezést, de csak a táskát

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

mondta”, mire a rendőr csak annyit felelt, hogy „na ennyi volt”. Ekkor megbilincselte, majd bezárította a Párizsi körúti rendőrkapitányságra. A rendőr „bevonszolta” a panaszost az épületbe, majd az egyik folyosón 4-szer 5-ször térdével a panaszos combjába rúgott és kb. ugyanennyiszor pofont is adott a panaszosnak, miközben olyanokat ordított, hogy „most már nem nagy a pofád, mi?!”, többször megalázóan hozzátéve, hogy „nyelvészprofesszor”. A panaszos utal rá, hogy utóbb ezen sérüléseiről orvosi látlevelet vetetett fel. Ezután a rendőr bevitte egy terembe, ahol intézkedés közben még többször megalázó hangnemben „nyelvészprofesszorként” utalt rá, végül rendőri intézkedéssel szembeni ellenállás miatt 10.000 Ft bírságot szabott ki. A panaszos hangsúlyozza, hogy nem állt ellen az intézkedésnek.

2) A panaszos 2014. augusztus 11-én ismételtén elküldte a panaszbeadványát aláírása nélkül, majd 2014. augusztus 12-én kelt beadványában aláírásával is megerősítette a korábbi panaszát.

II.

A rendőrség a panasz kivizsgálása érdekében az alábbi iratokat bocsátotta rendelkezésre.

1) Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés szerint a panaszost 2014. augusztus 7-én 23 óra 45 perckor az Rtv. 29. § alapján igazoltatták, majd az Rtv. 31. § alapján átvizsgálták és a az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján előállították. Vele szemben testi kényszert és az Rtv. 48. § d) pontja alapján bilincset alkalmaztak 23 óra 45 perctől 0 óra 5 percig. Az intézkedés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett.

Az intézkedő rendőr az esemény rövid leírásaként előadta, hogy aznap 23 óra 40 perckor Sz. város belvárosában haladt, amikor a Tisza L. u. 44. szám előtti hirdetőoszlopnál egy férfit pillantott meg, aki a nadrágövét kapcsolta ki vagy be. Feltételezte, hogy vizelni készül vagy azt fejezte be, ezért megfordult a szolgálati gépkocsival, hogy intézkedés alá vonja.

Amikor mellé ért, megállt a járművel, és felszólította a törvény nevében szavak előrebocsátásával, hogy igazolja magát. Erre az intézkedés alá vont személy – a panaszos – annyit mondott, hogy minek. Ekkor L. J. r. törm. közölte vele, hogy közbiztonsági ellenőrzést hajtanak végre vele szemben, és felszólította, hogy hajtsa végre az utasításokat. A panaszos „flegmán és lenézően” annyit mondott, hogy ő nyelvészetet tanul az egyetemen, úgyhogy vigyázzon a rendőr, mert kiforgatja a szavait.

A panaszos láthatóan ittas állapotban volt, beszéde és mozgása koordinálatlan, lehelete pedig alkoholszagú volt, szemei vörösek voltak. Elmondása szerint az intézkedés megkezdése előtt nagy mennyiségű alkoholt (sört) fogyasztott az egyik szórakozó helyen.

Ezt követően a rendőr felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, valamint tegye a jármű motorháztetejére a zsebeiben, illetve a hátizsákban lévő dolgokat. Erre a panaszos annyit mondott, hogy ő nem pakol ki, hagyják békén. A rendőr ismét felszólította, hogy pakoljon ki, különben elő fogják állítani jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt. Erre elkezdett kipakolni a táskából a panaszos, majd közölte, hogy ami még benne van, azt nem veszi ki, a zsebeit sem üríti ki, majd elkezdett a kezeivel hadonászni. Mivel korábban már felszólították, és az utasításnak nem tett eleget, illetve elkezdett a kezeivel maga elé, valamint mellé csapkodni, a r. törm. hátra csavarta a panaszos kezét, majd

a motorház tetejére fektette, a kezeit hátrabilincselte. Miután beültették a gépkocsiba, előállították a rendőrkapitányságra, és a folyóson elhelyezték.

A panaszost leellenőrizték a KIR-ben, abban nem szerepelt. Ezt követően közölték vele, hogy jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt 10.000 Ft helyszíni bírságot szabnak ki vele szemben. A panaszos a szabálysértés elkövetését a bírságszelvény aláírásával elismerte.

A panaszos megkapta az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerint tájékoztatót az előállítás okáról, illetve az igazolást az előállítás időtartamáról.

A panaszost 2014. augusztus 8-án 0 óra 45 perckor szabadították.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2014. augusztus 7-én 23 óra 45 perctől augusztus 8-án 0 óra 45 percig tartott. Az igazoláson a panaszos akként nyilatkozott, hogy sérülése az intézkedés során nem keletkezett.

3) A rendőrség megküldte a panaszosnak az előállított jogai ismertetéséről szóló nyilatkozatát, illetve az előállítással kapcsolatos nyilatkozatát, továbbá a letéti jegyzéket, amelynek részletes ismertetésétől a Testület eltekint. A nyilatkozatokon a panaszos úgy nyilatkozott, hogy sérülése a rendőri intézkedés során nem keletkezett.

4) A kényszerítő eszköz alkalmazásának kivizsgálásáról szóló jelentés a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűnek és szakszerűnek minősítette.

5) L. J. r. törm. a Testület felhívására 2014. október 1-jén jelentést készített. Abban előadta, hogy 2014. augusztus 7-én járőrvezetőként, B. A. r. törm.-rel éjszakai gépkocsizó járőrszolgálatot látott el egy megkülönböztetett jelzéssel ellátott szolgálati gépjárművel.

23 óra 40 perc körüli időben a K. L. sugárút irányában haladt a körúton a Dugonics tér irányába kb. 15-20 km/óra sebességgel. A T. L. krt. 44. szám előtt, egy hirdetőoszlop mellett egy férfira lett figyelmes, aki lefelé nézett maga elé, úgy tűnt, hogy vagy vizelni készül, vagy azt fejezte be, ugyanis nadrágjának övét fogta, vagy befelé vagy kifelé csatolta azt. Ezért intézkedés alá vonta, hogy az esetlegesen már elkövetett szabálysértésre intézkedjen, vagy azt megelőzendő, felhívja a férfi figyelmét, hogy a közterületen történő vizelés szabálysértésnek minősül. L. J. r. törm. úgy gondolta, hogy ha nem is ebből az okból áll a fűvön a járda és az úttest között, a hirdetőoszlop mellett nadrágját és övét fogdosva, akkor is intézkedés alá vonja, mivel magatartását nem tartotta közterületen megszokottnak.

A jelentés utalása szerint az intézkedésre azért került sor, mert a közterületen vizelés a 2012. évi II. tv. 196. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző köztisztasági szabálysértésnek minősül. Ha a panaszos ezt nem ismerte volna el, magatartását L. J. r. törm. akkor sem gondolta volna megszokottnak, így mindenképp intézkedést kezdeményezett volna vele szemben.

Mikor a panaszos mellé ért és megállt a megkülönböztető jelzéssel ellátott gépjárművel, kiszállt, köszönt, majd a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólította a panaszoszt, hogy „Rendőrség! Igazolja magát!”. Ezzel kapcsolatban L. J. r. törm. elmondta, hogy az éjszaka ellenére a közvilágítás a belvárosban jól működött, így a panaszos biztosan láthatta a rendőrautót és őket is, hogy egyenruhában vannak, már csak azért is, mert közvetlenül a panaszos mellett, tőle 1-2 méterre álltak meg. Felszólításra a panaszos annyit kérdezett, hogy „minek”.

L. J. r. törm. ismét közölte, hogy „rendőrség, közbiztonsági ellenőrzés céljából adja át személyi igazolványát és hajtsa végre az utasításaimat”. Erre a felszólításra már közvetlenül a panaszos mellett került sor. Panaszos mozgásán látszott, hogy ittas állapotban van, jobbra-balra dülöngélt, és mivel L. J. r. törm. kb. fél méterre volt tőle, alkoholos leheletét is érezte. A férfi el is mondta, hogy korábban az egyik szórakozóhelyen nagy mennyiségű alkoholt fogyasztott. Tekintettel ittas állapotára, és mivel flegmán és lekezelően kérdezett vissza annyit, hogy „minek”, a rendőr erélyesebben szólította meg a továbbiakban, tömondatokban, egyértelmű utasításokat adva. Az erélyes hangvétel nem kiabálás vagy üvöltözés volt, csak emelkedett hangú, egyértelmű beszéd.

A második igazolásra felszólító utasítást követően a panaszos ismét flegmán beszélt és közölte, hogy ő nyelvészetet tanul az egyetemen, és jobb lesz, ha L. J. r. törm. átgondolja, hogy mit mond, mert kifogatja a szavait.

A jelentés megjegyzi, hogy ekkor a rendőr a fentiek szerint a panaszoszal már kétszer közölte, hogy rendőri intézkedés alatt áll. Az eljáró rendőrök pedig egyenruhában – rajta jelvénnel –, továbbá rendőrség feliratú gépjárművel voltak.

L. J. r. törm. elmondása szerint a panaszos egy 4-5 fős, fiatalokból álló társasággal volt, akik őt a járdán várták, míg ő a hirdetőoszlopnál állt. Bár amikor kiszállt a járműből, [...] közvetlenül a panaszos mellett állt, a társaság tagjai ennek ellenére – még ha 3-4 méterre voltak is –, látták, hogy rendőrök, úgy emlékszik, hogy mondták is a panaszosnak, hogy csinálja, amit a rendőrök mondanak, akkor nem lesz „baj”. Ezt követően a társaság 8-10 méterre eltávolodott az intézkedés helyszínétől.

Panaszoszt ezek után a rendőr harmadszorra is felszólította, hogy igazolja magát, és utasította, hogy a zsebeiből, illetve a rajta lévő hátizsákból pakoljon ki a szolgálati jármű motorháztetejére. Panaszos erre közölte, hogy nem pakol és hagyják őt békén.

Ezt követően L. J. r. törm. közölte vele, hogy hajtsa végre az utasításait, máskülönben előállítja, mivel ellenszegült a rendőri intézkedésnek azzal, hogy az utasításoknak nem tesz eleget (nem igazolja magát, nem hagyja, hogy ruházat- és csomagátvizsgálást végezzen). A jelentés megjegyzése szerint az eljáró rendőr a ruházat- és csomagátvizsgálást azért akarta végrehajtani, mert a panaszos ellenszegülő magatartásából és ittas állapotából ítélve nem tartotta kizártnak, hogy van valamilyen bűncselekmény elkövetésével összehozható dolog, illetve akár szűrő-vágó eszköz, mellyel az intézkedés további szakaszában velük szemben támadólag felléphet (akár a motozás során is, amikor nagyban lerövidül a köztük lévő távolság).

Panaszos ezt követően elkezdte kipakolni a nála lévő dolgokat, közben végig flegmán beszélt és azt hajtogatta, hogy hagyják őt békén, ő egyetemista. „Verbálisan” folyamatosan ellenállt, visszakérdezett, az intézkedés jogosságát firtatta és mindig félbehagyta tevékenységét.

L. J. r. törm. közölte vele, hogy ne hagyja abba a tevékenységét, mert különben elő fogja állítani és kényszerítő eszközt fog vele szemben alkalmazni. Ez addig fajult, hogy panaszos a pakolást teljes egészében abbahagyta és közölte, hogy ő a továbbiakban már nem hajlandó a nála lévő dolgokat a motorháztetőre rakni. Ezzel egyidőben elkezdett a kezeivel hadonászni, ide-oda forgott. Ekkor a köztük lévő távolság 2-3 méternyi lehetett. Bár ez a tevékenysége nem úgy tűnt, mintha a rendőröket megtámadná, mivel a további tárgyakat nem volt hajlandó kipakolni, L. J. r. törm. úgy ítélte meg, hogy valóban lehet nála olyan eszköz, amellyel ellenük fordulhat, vagy akár nem akarja, hogy olyan dolgot találjanak nála, ami bűncselekményre utalhat.

Tekintettel arra, hogy a panaszos többször fel lett szólítva, hogy tegyen eleget az utasításoknak, azonban ezt mindannyiszor megtagadta, testi kényszer alkalmazására került sor. L. J. r. törm. a panaszos kezeit hátra helyzetbe csavarta és a szolgálati gépjármű motorháztetejére fektette, majd B. A. r. törm. biztosítása mellett kezeit hátra helyzetbe bilincselte. Mind a testi kényszerre, mind a bilincselésre, ellenszegülő és egyre támadóbban fellépő magatartása miatt került sor, továbbá kiszámíthatatlan ittas állapotára. L. J. r. törm. minden egyes tevékenysége során elmondta a panaszosnak, hogy ha másként tesz, milyen következményei lehetnek, ezzel azonban a panaszos nem törődött. A testi kényszer és bilincselés során nem keletkezett sérülése, ilyenre nem panaszkodott.

Ezt követően a panaszost a szolgálati jármű hátsó ülésére ültették. A vele lévő társaság egyik tagja odament, és kérdezte, hogy mi lesz a társukkal. L. J. r. törm. közölte vele, hogy elő fogják állítani a Sz. városi Rendőrkapitányságra, mivel ellenállt a jogszerű rendőri intézkedésnek azzal, hogy többszöri felszólítás ellenére sem hajtotta végre az utasításokat. Az előbbi fiatalember megkérdezte, hogy ez meddig fog tartani, melyre elmondta neki, hogy, maximum két óra. Bár nem kérdezte, elmondta neki a kapitányság címét is. A fiatalember ezt megértette és elnézést kért barátja helyett is. Ezek a személyek nem kerültek intézkedés alá, egyrészt L. J. r. törm. nem látott rá indokot, másrészt a tényleges intézkedés biztonságát veszélyeztette volna, ha a rendőrök több személlyel szemben egyszerre intézkednek és emiatt kapkodnak. A helyszínrre segítség kérését nem látta indokoltnak.

L. J. r. törm. elmondása szerint az intézkedés megkezdése 2014. augusztus 7-én 23 óra 40 perc körüli idő volt. A helyszíni intézkedéssel, az előállítással és az írásos tevékenységgel együtt 2014. augusztus 8. napon 00 óra 45 perckor végeztek, ebben az időben lett a panaszos szabados bocsátva. Az intézkedés megkezdése és befejezése között nagyjából egy óra telhetett el.

Az intézkedésre Sz. város, T. L. krt. 44. szám előtt, közterületen került sor, a járda és az úttest közötti kb. 2 méter széles, füves területen.

Az intézkedés alatt a panaszos leginkább az alábbi kérdéseket tette fel:

- Mi lesz, ha nem azt csinálom, amit mondotok?
- És akkor mi lesz?
- Mi lesz, ha nem pakolok ki?
- Mi van, ha nem adok igazolványt?

Bizonyára több kérdése is volt, amelyekre több alkalommal választ kapott, mint ahogy a felsoroltakra is. Mint látható, a panaszos kérdései leginkább provokálásra irányultak, valamint arra, hogy a rendőri intézkedést mindinkább hátráltassa.

A rendőri közlés egyértelmű és egyszerű utasításokat tartalmazott, a hangnem nem volt üvöltő vagy kiabáló, de a beszélgetés olykor emelt hangnemben folytatódott a kapitányságon is. Panaszos flegmán, arrogánsan és nagyképművelően beszélt. Minden megnyilvánulása arra irányult, hogy provokáljon és hátráltassa az intézkedést.

A ruházátvizsgálás oka a fentiekben kifejtésre került, a rendőrök közbiztonsági ellenőrzés céljából kívánták végrehajtani a panaszos bevonásával, közbiztonságra különösen veszélyes eszköz és/vagy bűncselekményre utaló dolog megtalálása érdekében. Miután megbilincseltek a panaszost, L. J. r. törm. visszapakolta a táskájába azokat a tárgyakat, melyeket már kivett. Ruházátvizsgálást hajtott végre, hogy a beszállításkor semmilyen váratlan esemény ne történhessen. Panaszos csomagját a szolgálati jármű csomagtartójában helyezte el, amíg beértek a kapitányságra.

Panaszossal szemben testi kényszert és bilincset alkalmaztak a fentebb leírt támadó és ellenszegülő magatartás megtörése érdekében. A bilincset kb. 10-15 perc időtartamban alkalmazták, amíg a helyszínen ruházátvizsgálást végeztek, csomagjába bepakoltak és a Sz. városi Rendőrkapitányságra be nem értek. A kapitányságra érve a bilincset levették, mivel magatartása a továbbiakban nem utalt ellenszegülésre. A kényszerítő eszköz alkalmazására történt felszólítás annak ellenére is, hogy ezt mellőzhetnék volna, mivel panaszos ellenszegülő magatartása nyomán kialakult helyzetben a késedelem veszéllyel járhatott volna.

A testi kényszer alkalmazása során panaszost a motorháztetőre fektették, így kezei hátra helyzetbe lettek csavarva, majd nehogy az esetlegesen a fogásból kiszabaduljon és tovább folytassa agresszív magatartását, a kezeit hátrabilincseltek.

L. J. r. törm. azzal kapcsolatosan, hogy a panaszos kezeit esetleg előre is bilincselhették volna, jelentésében megjegyzi, hogy a szolgálati jármű nincs úgy felszerelve, hogy aki hátul utazik, kezeivel ne tudjon a vezetőhöz nyúlni, ezzel közúti közlekedési balesetet is okozni, vagy akár valamelyikük fegyvere felé nyúlni, testi épségükben vagy a szolgálati járműben a fém bilincsel kárt okozni. A fentiekben leírt magatartása miatt ezt a panaszos esetében a helyszínen nem lehetett kizárni.

A panaszost egy alkalommal sem rángatták, a tanult elvezető fogásokkal vezették végig, többek között azért is, mert ittas állapotából kifolyólag el is eshetett volna, és mivel ekkor még kezei hátra helyzetbe voltak bilincselve, csak az esést arccal tompíthatta volna. Az ő testi épségének védelme érdekében nem hagyták, hogy egyedül mozogjon, inkább tartották és vitték.

Arról, hogy korábban szerzett-e a panaszos sérülést, L. J-nek nem volt tudomása, de látható sérülés nem volt rajta. Ezzel kapcsolatban is nyilatkozatva lett, továbbá az előállítás mellé csatolt dokumentumon saját kezével is aláírta, hogy a rendőri intézkedés során nem sérült. Mivel sérülésre nem panaszkodott, orvosi ellátásban sem részesült, ellenkező esetben erről természetesen gondoskodtak volna. Ugyanezt nyilatkozta a szabadon bocsátást megelőzően a szolgálatirányító parancsnok ezen irányú kérdéseire is. A dokumentumok az előállítás mellé csatolva lettek, rajta a panaszos aláírásával.

Az előállításra azért került sor, mert panaszos többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget a rendőri utasításnak, így a szabálysértését tovább folytatta. Az intézkedés kb. egy órát vett igénybe.

Miután panaszost a rendőrkapitányságra előállították, bevezették a leíró helyiségbe, ahol B. A. r. törm. biztosítása mellett L. J. r. törm. eltávolította róla a bilincset és egy székre ültette. Ezt követően a robotzsaru rendszerben elkészítette az írásos anyagot, míg járőrtársa a letéti jegyzéket, a folyosón történő elhelyezésről készített nyomtatványt, a fogdák rendjével kapcsolatos tájékoztatót töltötte ki.

Az írásos anyag és a nyomtatványok kitöltése után panaszosnak „felajánlottak” egy 10.000 Ft-os helyszíni bírságot a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülése miatt, melyet elfogadott és azt is aláírta, akárcsak a többi formanyomtatványt. L. J. r. törm. megjegyzése szerint ezen szabálysértést 5-50.000 Ft között lehet helyszíni bírságotolni, tehát még az összeg kiszabása sem állt összhangban az általa produkált viselkedéssel. Figyelembe vette, hogy a panaszos tanul, nem dolgozik.

Panaszos a folyosón, közvetlenül mellettük lett elhelyezve, nem pedig az előállító helyiségben. Azt, hogy éhes-e, nem közölte, nem volt ilyen panasz, az előállítás amúgy sem haladta meg a 4 órát, de azt, hogy nem kér élelmezést, aláírta. Hozzá tartozót nem akart kiértesíteni, így erre nem került sor, mert felnőtt korú lévén ez nem kötelező. Panaszos ezen kérdések mindegyikét a nyomtatványon, aláírásával igazolta.

Az írásos tevékenység végeztével és nyilatkoztatása után panaszos igazolást kapott, ezt követően szabadon bocsátották az intézkedés megkezdését követően egy órával.

Panaszost sem az intézkedő, sem más rendőr nem bántalmazta.

Nem beszéltek vele gúnyosan, csak egyértelmű utasításokat kapott határozott hangnemben. Az előállítás során nem panaszkodott arra, hogy őt ez zavarja vagy sérti. Ebből kifolyólag „nyelvészprofesszor”-nak sem nevezték.

Panaszos nyilatkozatva lett és nem kívánt panasszal élni. Részére az igazolás egy példányát átadták, melyen szerepelnek a panasztételi lehetőségei.

L. J. r. törm. elmondása szerint az intézkedés megkezdésének helyszínén a panaszos barátai is elnézést kértek barátjuk viselkedéséért. Szabadon bocsátásakor – feltételezés szerint – kissé kijózanodott, és ő maga is bocsánatot kért, amiért így viselkedett.

6) B.A. r. törm. a Testület felhívására 2014. október 1-jén jelentést készített, ebben az eseményeket L. J. r. törm. jelentésével nagyrészt egybevégezően adta elő, ezért az irat részletes ismertetésétől a Testület eltekint.

B. A. r. törm. jelentése szerint az intézkedés alá vonáskor a panaszost felszólították a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával, hogy „álljon meg, rendőrség”. Ezt követően a napszaknak megfelelően köszöntek, majd tájékoztatták, hogy közbiztonsági intézkedés céljából vonták intézkedés, igazoltatás alá. Felszólították továbbá, hogy személyazonosító okmányát adja át. B. A. r. törm. elmondása szerint a panaszost az intézkedés céljáról több alkalommal tájékoztatták, tekintettel arra, hogy folyamatosan „felesleges” kérdéseket (Mi lesz, ha nem

adom át az igazolványt? Akkor mit fogtok csinálni?) intézett hozzájuk, feltehetőleg az intézkedés hátráltatása céljából.

B. A. r. törm. elmondása szerint a rendőri intézkedés az alábbiak szerint zajlott. A „törvény nevében” szavak előrebocsátásával panaszost a következőképpen felszólították: „Álljon meg, Rendőrség! Jó estét kívánok! Közbiztonsági ellenőrzés céljából igazolja magát, továbbá adja át személyazonosító okmányát!” Ezt követően felszólították, hogy menjen a szolgálati gépjárműhöz, és ruházatából, illetve a nála található csomagból (hátizsák) mindent pakoljon ki. A panaszos közölte, hogy nem pakol ki, hagyják őt békén. A rendőrök mindketten felszólították, hogy pakoljon ki, mert amennyiben nem hajlandó együttműködni, elő fogják állítani szabálysértés (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) továbbfolytatása miatt. Ekkor panaszos elkezdett a táskából kipakolni, de közölte, hogy ami a táskában van, azt nem fogja kivenni, valamint flegmán hozzátette, hogy a zsebeiből pláne nem fog kipakolni.

A panaszos többször fel lett szólítva, hogy az utasítást hajtsa végre, ennek ellenére továbbra is ellenszegült, a ruházatát és csomagját nem engedte jogszerűen átvizsgálni. A kezeivel maga mellett, valamint teste előtt elkezdett csapkodni, így L. J. r. törm. – B. A. r. törm. biztosítása mellett – panaszos kezeit hátra helyzetbe csavarta, őt a szolgálati gépjármű motorháztetejére fektette és kezeit hátra helyzetbe bilincselte.

Ezt követően a rendőrök a panaszost a gépjárműbe ültették és a Sz. városi Rendőrkapitányságra előállították sérülés- és panaszmentesen, ahol a folyosón helyezték el.

B. A. r. törm. elmondása szerint panaszos a baráti társaságával volt, amely kb. 3-4 főből (férfi) állt, akik nem lettek intézkedés alá vonva, az intézkedést kb. 8-10 méteres távolságból nézték.

Amikor a panaszost a szolgálati gépjárműbe ültették, a társaság tagjai odamentek a rendőrökhöz, és a panaszos nevében elnézést kértek tőlük, továbbá kérdezték, hogy miért és hová viszik be a barátjukat, az kb. mennyi ideig tart. A társaság által feltett kérdésekre a rendőrök válaszoltak. A társaságtagjai ismét elnézést kértek, és elmondták, hogy a panaszos valószínűleg azért viselkedett velük arrogánsan és flegmán, mivel sörözni voltak, és feltehetőleg sokat ivott.

A rendőri intézkedés 23 óra 45 perc körüli időben kezdődött és a szükséges iratok elkészítése után a panaszos szabadon lett bocsátva a kapitányság épületéből. Az intézkedés a szükséges ideig tartott, kb. 1 óra időtartamban.

B. A. r. törm. elmondása szerint a panaszos által feltett kérdések a következők voltak:

- Mi lesz, ha nem adom át az igazolványt?
- Akkor mit fogtok csinálni?
- Mi lesz, ha nem pakolok ki?

B. A. r. törm. véleménye szerint panaszos ezekkel a kérdésekkel provokálni akart, illetőleg a rendőri intézkedést hátráltatni. B. A. r. törm. elmondása szerint járőrtársával együtt megfelelő hangnemben beszéltek a panaszossal, nem kiabáltak vele. többször határozott és rövid, érthető utasításokkal lett felszólítva az intézkedés során. A panaszos magatartása az intézkedés során flegma és arrogáns volt. Továbbá végig próbált provokálni és kötözködni.

A panaszos ruházatát és csomagját közbiztonsági ellenőrzés céljából vizsgálták át. Az átvizsgálást a panaszos bevonásával akarták végrehajtani, aki nem volt hajlandó együttműködni. A bilincselést követően B. A. r. törm. biztosítása mellett L. J. r. törm. vizsgálta át a panaszos ruházatát és csomagját.

A panaszossal szemben kényszerítőeszközt (bilincset) alkalmaztak, melynek alkalmazására panaszost figyelmeztették. A bilincset a beszállítás ideje alatt alkalmazták, ez kb. 10-15 percig tartott.

A panaszost senki sem rángatta, a kapitányság folyosóján a tanult elvezető fogásokkal vezették végig. A panaszos a rendőri intézkedés során a rendőröktől nem szerzett sérüléseket. Azt, hogy az intézkedést megelőzően vagy azt követően keletkezett-e sérülése, B. A. r. törm. nem tudta. Látható helyen panaszoson sérülés nem látszódott, továbbá nyilatkoztatva lett, hogy a rendőri intézkedés során keletkezett-e sérülése, melyre nemmel válaszolt, ezt a nyilatkozatot saját kezűleg alá is írta. Tekintettel arra, hogy azt válaszolta, nem keletkezett sérülése, orvosi ellátásban sem részesült.

A nyilatkozat kitöltése a panaszos által adott válaszok alapján történt.

A panaszost szabadon bocsátása előtt a váltásparancsnok is nyilatkoztatta arról, hogy keletkezett-e sérülése, melyre szintén nemmel válaszolt. Amennyiben az intézkedés során sérülése keletkezett volna, abban az esetben intézkedtek volna orvosi ellátásáról. Az irat mellé mellékelve lett az igazolás, a nyilatkozat, továbbá a letéti jegyzék, mely tartalmazza panaszos nyilatkozatát és aláírását.

A kapitányságra érkezést követően a panaszosról L. J. r. törm. – B. A. r. törm. biztosítása mellett – levette a bilincset, ezt követően elhelyezték őt a folyosón, őrzését B. A. r. törm. látta el.

L. J. r. törm. a Robotzaru Neo rendszerben részletes jelentést készített a személyes szabadságot korlátozó intézkedésről.

B. A. r. törm. a letéti jegyzék kitöltését végezte, illetőleg a „fogdakönyv a folyosón elhelyezett személyekről” nyomtatványt töltötte ki. Továbbá kitöltésre került a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (9) bekezdésben meghatározott szóbeli tájékoztatás megtörténtéről, illetőleg az írásos tájékoztató átvételéről szóló nyilatkozat.

Ezt követően panaszos részére 10.000 Ft helyszínbírságot szabtak ki az általa elkövetett szabálysértés miatt.

A panaszos nem jelezte, hogy éhes, ezért számára ételt nem adtak, továbbá az előállítás nem haladta meg a 4 óra időtartamot. Jelzés esetén természetesen kapott volna ennivalót. Kérdésre a panaszos nem kívánt hozzátartozót értesíteni. Erre vonatkozóan a kérdés a mellékelt nyilatkozaton szintén fel van tüntetve, kitöltésére a panaszos által adott válaszok alapján került sor.

A panaszos az alábbiakról nyilatkozott:

- keletkezett-e sérülése a rendőri intézkedés során,

- van-e panasz a rendőri intézkedéssel szemben,
- kíván-e hozzátartozót értesíteni,
- mikor evett utoljára,
- van-e valamilyen betegsége (fertőző, folyamatos kezelést igénylő).

Az előállítás a szükséges ideig tartott, kb. 1 óra időtartamban. 00 óra 45 perc körüli időben panaszos szabadon lett bocsátva, pontos dátum a mellékelt igazoláson található.

Sem L. J. r. törm., sem B. A. r. törm. nem gúnyolta a panaszost, nem nevezték „nyelvészprofesszor”-nak.

A panaszos nyilatkozatva lett, hogy van-e panasz, melyre szintén nemleges választ adott. Az igazolás egy példányát – mely tartalmazza a „panasztestületeket” – átadták részére.

A panaszos által elkövetett jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés miatt 10.000 Ft helyszínbírságot szabtak ki a panaszosra, ezt követően szabadon bocsátották.

B. A. r. törm. elmondása szerint a panaszos viselkedése volt flegma és arrogáns, közölte velük, hogy nyelvészetet tanul, majd gúnyosan nevetni kezdett és a következőket mondta: „mondhattok ti nekem bármit, úgymint kiforgatom a szavaitokat”.

Panaszos láthatóan ittas állapotban volt, beszéde és mozgása koordinálatlannak hatott, lehelete alkoholszagot árasztott, szemei vörösek voltak.

A r. törm. emlékezete szerint a kapitányságon a panaszos is bocsánatot kért a viselkedése miatt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) és a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelőség fejezetének XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, a VI. cikkben foglalt személyes adatok védelméhez való jogát, a IV. cikkben rögzített személyi szabadsághoz való jogát, továbbá a II. cikkben rögzített emberi méltósághoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként az vizsgálta, hogy az adott körülmények között a rendőrök a panaszost indokoltan vonták-e intézkedés alá.

A Testület az események értékelése kapcsán utal a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-a szabályoz. Eszerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli,

feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A fenti rendelkezést a Szolgálati Szabályzat 8-9. §-a az alábbiakkal egészíti ki. A rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A rendőrt közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés észlelése vagy tudomására hozása esetén abban az esetben terheli a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges intézkedési kötelezettség, ha *a)* ilyen jellegű szolgálati feladat ellátására kapott utasítást, vagy *b)* intézkedése során ilyen jogsértést észlel, és - amennyiben ez az eljárás lefolytatásának jogszabályi feltétele - rendelkezik a tevékenység ellátáshoz, illetve a szabályszegés dokumentálásához szükséges technikai eszközzel.

A Szabs. tv. 196. § (1) bekezdése szerint aki *a)* a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szeméttel, ezeket beszennyezi, *b)* a felügyelete alatt lévő állat által az *a)* pontban megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, köztisztasági szabálysértést követ el.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A fent hivatkozott rendelkezések alkalmazhatósága szempontjából a következők említése szükséges.

A rendőri jelentések szerint a panaszos a késői órákban, az utcán félrehúzódva egy hirdetőoszlop mellett állt, és a nadrágját és az övét fogta, ami azt valószínűsítette, hogy vagy éppen befejezte a vizelést, vagy megkezdeni szándékozott azt.

A Testület álláspontja szerint a panaszos magatartása és az eset körülményei valóban megalapozhatták annak a gyanúját, hogy a panaszos esetlegesen szabálysértést követel, ezért fennállt az intézkedéshez szükséges mértékű egyszerű gyanú, ami alapján a rendőrnek intézkedési kötelezettsége keletkezett.

A fenti esemény kapcsán a Testület álláspontja szerint az Rtv. fent idézett 13. §-a, illetve a Szolgálati Szabályzat 8-9. §-a alapján fennállt a rendőrség intézkedési kötelezettsége az esetleges szabálysértés megelőzése, illetve felderítése érdekében.

2) Ezt követően a Testület az igazoltatás és a ruházatátvizsgálás jogszerűségét vizsgálta.

a) A rendőri jelentésekből kitűnik, hogy az intézkedő rendőrök a panaszoszt, „gyanús” viselkedése miatt, személyazonosságának igazolására szólították fel. A panaszos a felszólításnak többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

A Testület álláspontja szerint a fentiekben részletezett okok miatt fennállt az intézkedő járőrök intézkedési kötelezettsége, így jogszerűen kezdtek intézkedést a panasossal szemben, amely intézkedés a jelen esetben a személyazonosság megállapítása érdekében a panaszos igazoltatása volt. Megjegyzi a Testület ugyanakkor, hogy akörben eltérő a felek előadása, hogy a panaszos igazolta-e magát a helyszínen, ezért e tekintetben az eseményeket nem lehet rekonstruálni.

A fentiek miatt a Testület álláspontja szerint az igazoltatás megkezdésére jogszerűen került sor, ezzel kapcsolatban nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez való joga.

b) A rendőri jelentésekből kitűnik, hogy az intézkedés oka egyértelműen a panaszos szokatlan viselkedése volt, ezért szólították fel a panaszoszt a ruházatának és csomagjának a kipakolására. A panaszos ennek kezdetben nem tett eleget, majd többszöri felszólításra megkezdte zsebeinek a kipakolását, később közölte, hogy a táskát már nem pakolja ki. Ez a magatartása azt a gyanút keltette a rendőrökben, hogy okkal nem akarja a táskát kipakolni, mivel esetleg olyan eszköz van nála, ami a közbiztonságra veszélyes, vagy amely esetlegesen bűncselekményből származik, és a panaszos nem akarja, hogy ezt a rendőrök meglássák.

Az Rtv. 29.§ (6) bekezdése értelmében a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A törvényhely (2) bekezdése előírja, hogy a ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.

A hivatkozott szabályok nem határozzák meg a ruházatátvizsgálás foganatosításának módját, csupán annyit rögzítenek, hogy főszabály szerint egyrészt az intézkedés alá vont személlyel azonos nemű személy végezze, másrészt az átvizsgálás nem végezhető el szeméremsértő módon.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a ruházatátvizsgálás végrehajtási módjának jogszabályi keretei közé beletartozik az a – jelen esetben is alkalmazott – megoldás is, hogy a rendőr az intézkedés alá vont személy testének, ruházatának tényleges érintése nélkül felszólítja az érintettet, hogy a zsebeit ürítse ki.

A 29. § (6) bekezdésben megjelölt körülmények – bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének az intézkedéshez szüksége mértékű gyanúja – fennálltak a panaszos kapcsán. A panaszos és a rendőrök által előadott végrehajtási mód pedig megfelelt a jogszabály rendelkezéseinek.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga az által, hogy az intézkedő rendőrök a zsebei kiürítésére szólították fel.

3) A panaszos elállítása kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A rendőri jelentések szerint a panaszos előállítására a 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján került sor. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja [...].

A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításához három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogszerűtlen magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

a) A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

Az előállítást megalapozó szabálysértésként a rendőrség a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében szabályozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség tényállását jelölte meg. A Szabs tv. 216. §-a szerint „aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.”

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni,

és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A fent idézett szabálysértési tényállás (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) megvalósulásához tehát – figyelemmel az Rtv. 19. § szabályaira – egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson.

Utóbbi tényállási elem (az ellenszegülés) megállapításához pedig a Testület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló, passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.

b) Számba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor lenne jogszerűnek minősíthető, ha

- egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsított,
- az eljáró rendőrök felszólították ezen ellenszegülő magatartás abbahagyására,
- azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását fenntartotta.

A Testület a fentiekben már megállapította, hogy a rendőrök jogszerűen vonták a panaszost intézkedés alá, jogszerűen szólították fel igazolásra, és a zsebeinek és a csomagjának a kipakolására. Tehát a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott. A panaszos maga is elismerte, hogy nem tett eleget a rendőri felszólításnak, amikor a szabálysértés elkövetése miatt kiszabott helyszíni bírságot elfogadta.

Ugyanakkor további bizonyítékok hiányában (a panaszos nem jelölt meg tanúkat az eljárás során, így a Testület csak a panaszos és a rendőrök előadását vehette figyelembe, videofelvétel pedig az intézkedésről nem készült) a Testület nem tudta feloldani az előadások közötti ellentmondást tekintetben, hogy a panaszost ismételt felszólították-e a rendőrök, illetve ezt követően a panaszos továbbra is ellenállt volna. A rendőri előadással szemben ugyanis a panaszos úgy nyilatkozott, hogy nem állt ellen, illetve, hogy minden ok nélkül bilincselték meg és állították elő a rendőrök. Mindezek alapján az előállítás hármas feltételrendszeréből az utóbbi vonatkozásában az események nem rekonstruálhatóak.

Emiatt a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszos előállítására jogszerűen került-e sor, ezért úgy döntött, hogy a panaszos személyi szabadságának sérelme nem megállapítható.

4) A panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközökre és a bántalmazására vonatkozó kifogások kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos előadása szerint szóltanul minden ok nélkül bilincselték meg, majd beszállították a kapitányságra, ahol „bevonszolták” az épületbe, és ahol az egyik rendőr a folyosón 4-szer, 5-ször a térdével a panaszos combjába rúgott, illetve kb. ugyanennyiszor pofon is ütötte a panaszost. A panaszos állítása szerint orvosi látelleletet vetetett fel a sérüléseiről, ám azt nem csatolta az eljárás során.

A rendőri jelentések szerint a panaszos többszöri felszólításra elkezdett kipakolni a táskából, majd közölte, hogy ami még benne van, azt nem veszi ki, a zsebeit sem üríti ki, és elkezdett a kezeivel hadonászni. Mivel korábban már felszólították, és az utasításnak nem tett eleget, illetve elkezdett a kezeivel maga elé, valamint mellé csapkodni, a r. törm. hátra csavarta a kezét, a motorház tetejére fektette a panaszost, a kezeit hátrabilincselte. Miután beültették a gépkocsiba, előállították a rendőrkapitányságra, és a folyóson elhelyezték.

A kiegészítő jelentés szerint miután a panaszos abbahagyta a pakolást, elkezdett a kezeivel hadonászni, ide-oda forgott. Ekkor a köztük lévő távolság 2-3 méternyi lehetett. Bár ez a tevékenysége nem úgy tűnt, hogy a rendőröket megtámadja, mivel a további tárgyakat nem volt hajlandó kipakolni, L. J. r. törm. úgy ítélte meg, hogy lehet nála olyan eszköz, mellyel ellenük fordulhat, vagy akár nem akarja, hogy olyan dolgot találjanak nála, ami bűncselekményre utalhat. Tekintettel arra, hogy panaszos többször fel lett szólítva, hogy tegyen eleget az utasításoknak, azonban ezt mindannyiszor megtagadta, testi kényszer alkalmazására került sor. L. J. r. törm. a panaszos kezeit hátra helyzetbe csavarta és őt a szolgálati gépjármű motorháztetejére fektette, majd B. A. r. törm. biztosítása mellett kezeit hátra helyzetbe bilincselte. Mind a testi kényszerre, mind a bilincselésre ellenszegülő és egyre inkább támadó jellegű magatartása miatt került sor, továbbá tekintettel kiszámíthatatlan ittas állapotára. L. J. r. törm. minden egyes tevékenysége során elmondta a panaszosnak, hogy ha másként tesz, milyen következményei lehetnek, ezzel azonban panaszos nem törődött. A testi kényszer és bilincselés során nem keletkezett a panaszosnak sérülése, ilyenre nem panaszkodott. A bilincs felhelyezését követően a rendőrök átvizsgálták a panaszos ruházatát, a táskájába is visszapakoltak. L. J. r. törm. szerint az a lehetőség, hogy előre bilincselték volna panaszos kezét, nem volt biztosított, mivel a szolgálati jármű nincs úgy felszerelve, hogy a hátul ülő személy kezeivel ne tudjon a vezetőhöz nyúlni, ezzel közúti közlekedési balesetet is okozni, vagy akár valamelyikünk fegyvere felé nyúlni, testi épségükben vagy a szolgálati járműben a fém bilincsel kárt okozni. A fentiekben leírt magatartása miatt a panaszos esetében ezt a lehetőséget a helyszínen nem lehetett kizárni.

a) Az Rtv. 47. § alapján a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a pedig a következőképpen rendelkezik a testi kényszerről. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak

segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűsággal választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésztől az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

b) A Testület jelen állásfoglalás III. rész 3) pontjában már megállapította – figyelemmel arra, hogy a helyszíni bírságot elfogadta és elismerte a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének elkövetését – , hogy a panaszos nem tett eleget a rendőri felszólításnak.

Ugyanakkor önmagából ebből a tényből nem következik, hogy a panaszos testileg is ellenállt az intézkedésnek, vagy, hogy hadonászott volna a rendőrök felé, így önmagában ez a tény nem alapozza meg a testi kényszer és a bilincs alkalmazását. Azonban az a tény, hogy az intézkedés egyik célja a ruházatátvizsgálás foganatosítása volt, és, hogy a kipakolásra irányuló felszólításnak a panaszos nem tett eleget, azaz olyan fokú ellenállást tanúsított, amelynek megtörésére megfelelő eszköz a testi kényszer, így a Testület álláspontja szerint a ruházatátvizsgálás érdekében indokolt volt a testi kényszer alkalmazása.

A fentiekre tekintettel nem sérült a panaszos emberi méltóságból levezethető testi épséghez való joga a ruházatátvizsgálás érdekében foganatosított testi kényszer miatt.

c) A bilincselés és a bilincselés érdekében foganatosított testi kényszer kapcsán azonban az előadások között ellenmondás van, míg a panaszos előadása szerint nem állt ellen az intézkedésnek, addig a rendőri jelentések szerint a kezével hadonászott, ezért szükséges volt a fizikai ellenszegülése és az egyre inkább támadóvá váló magatartása megtörésére.

Figyelemmel arra, hogy a bizonyítékok szűkös volta miatt a Testület nem tudta rekonstruálni az eseményeket a tekintetben, hogy a panaszos fizikailag is ellenszegült volna, vagy támadólag lépett volna fel, úgy foglalt állást, hogy **a bilincs alkalmazása miatt a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható.**

c) A felhatalmazáson túli fizikai erőszakra vonatkozó kifogás kapcsán az alábbiakat állapította meg a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr bevonszolta az épületbe, belerúgott, illetve megpofozta. Előadása szerint erről látteleletet készítetett, amelyet azonban az eljárás során nem csatolt az iratokhoz.

A rendőrség által megküldött nyilatkozaton ugyanakkor a panaszos úgy nyilatkozott, hogy sérülést nem szenvedett.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására folytatta le. A hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. A (4) bekezdés továbbá előírja, hogy a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét

(ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és a rendőrség nyilatkozatára támaszkodhatott.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján még az sem állapítható meg, hogy a panaszosnak keletkezett-e sérülése, így abban a körben sem lehet állást foglalni, hogy amennyiben volt sérülése, az a rendőri bántalmazásból vagy jogszerű kényszerítő eszköz használatból származott-e.

A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása vonatkozásában ezért a Testület arra a meggyőződésre jutott, hogy a panaszos testi épségéhez fűződő alapvető jogának sérelme a konkrét esetben nem megállapítható.

5) A kifogásolt hangnem kapcsán az alábbiakat állapította meg a Testület.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati

Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadása oly mértékben ellentmond egymásnak, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az nem oldható fel.

Tekintettel arra, hogy a panaszos állítása és a rendőri iratok egymásnak ellentmondanak, és ezen ellentmondásokat további bizonyítási eszköz hiányában a Testület feloldani nem tudta, úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme tekintetben nem megállapítható.

IV.

A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában jártak el a panaszossal szemben és vonták a panaszost intézkedés alá, ezért nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület álláspontja szerint az igazoltatás megkezdésére jogszerűen került sor, ezzel kapcsolatban nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez való joga. Szintén nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga az által, hogy az intézkedő rendőrök a zsebei kiürítésére szólították fel. A bizonyítékok szűkös volta és a bizonyítékok közötti ellentmondások feloldhatatlansága miatt a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadságának sérelme nem megállapítható az előállítás kapcsán.

Nem sérült a panaszos emberi méltóságból levezethető testi épséghez való joga a ruházatátvizsgálás érdekében foganatosított testi kényszer miatt. Ugyanakkor a bilincs alkalmazása miatt a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható a bizonyítékok közötti ellentmondások feloldhatatlansága miatt. Szintén ezen okból a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a hangnem kapcsán nem megállapítható.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag